

Порівняння підготовки футболістів в державних та приватних спортивних організаціях України

Наконечний Р. Б.

Львівський Державний Університет Фізичної Культури ім. Івана Боберського

Анотація. Початок ХХІ ст. ознаменувався активним дослідженням проблематики українського футболу у різноманітних напрямках. Спрямовувались дані дослідження також і на вирішення питання продуктивності та ефективності роботи структур, які займаються підготовкою професійних футболістів в Україні. Проте, незважаючи на велику кількість праць, присвячених даному напрямку: Ніколаєнко В., Шамардін В., Лісенчук А., Зеленцов А., Лобановський В. та ін., необхідно констатувати, що у вітчизняній науковій літературі так і не сформовано механізмів співпраці різних за устроєм організацій (в даному випадку державних та приватних спортивних організацій України), котрі працюють задля одної мети. Формування проблеми відсутності співпраці між державними та приватними структурами, які займаються підготовкою футболістів в Україні пов'язане із низкою питань: практичної відсутності комунікації між ними, розбіжності інтересів в цілому та зокрема у формуванні комунікаційної бази. Одна з основних проблем вирішення такого питання – побудова основи, відправним початком для розробки якої є визначення основних понять та інтересів. Метою статі є: упорядкування наявних даних, стандартних методів і підходів щодо визначення певного роду співпраці; висвітлення різнорідного та спільного характеру роботи з юними футболістами в спортивних школах та у професійних футбольних клубах; порівняння ефективність підготовки футболістів для вироблення цілісного уявлення про переваги кожної з систем (порівняти з кращими європейськими зразками); сприяти просвітленню населення щодо зазначеного питання і викладення власного бачення на рахунок даної проблеми. Встановлено, що на сучасному етапі розвитку точно визначеною є позиція, яка свідчить про відсутність державної програми, на основі якої повинні ґрунтуватися механізми комунікації між системами: державною та приватною. З'ясовано, що домінуючою у цій сфері до недавнього часу була державна система, проте варто відзначити, що на сьогоднішній день ситуація стрімко змінюється в протилежну сторону. Також цілком зрозуміло те, що існування одної системи без іншої фактично неможливе та менш продуктивне. Оптимальною методологічною основою для визначення питання співпраці між двома системами буде така її модель, котра буде вироблена на основі міцного союзу, який має існувати на межі матеріальних та людських цінностей та містити в собі норми врегулювання між ними для втілення явища на практиці.

Ключові слова: теоретико-методологічна база; комунікація; державні та приватні структури; підготовка футболістів в Україні; норми врегулювання; співпраця; порівняння.

Вступ. Існує твердження про те що, «Україна – футбольна нація». Станом на 1 травня 2017 року, при населенні України в 42,5 мільйони осіб, безпосередньо причетними до гри у футбол є близько 20 мільйонів осіб, 5 мільйонів – хлопців віком до 16 років, безпосередньо грає у футбол 2,5 мільйони та відвідує ДЮСШ приблизно 1,3 мільйони, це ще не враховуючи тих, хто займається в приватних

організаціях (<https://times.zp.ua/>). З досить великою цифрою причетних до футболу та кількістю професійних установ, котрі займаються підготовкою футболістів в нашій державі, рівень клубного футболу посередній, виступи в Єврокубках (Лізі Європи і Лізі Чемпіонів) українських професійних клубів незадовільні та національна збірна України не є грандом світового футболу (<https://football.ua/>). Причиною цьому слугують декілька визначальних факторів, таких як:

недостатнє фінансування, слабо розвинена інфраструктура, відсутність кваліфікованих тренерських кадрів, відсутність належної теоретико-методологічної бази тощо (Николаєнко, 2010, 2012). Проте варто акцентувати увагу на те, що маючи достатній людський ресурс, українська система не вміє його використовувати (Николаєнко, & Шамардин, 2015; Сучилин, 1997; Зеленцов, Лобановский, Ткачук, & Кондратьев, 1989).

Наприкінці ХХ ст. – на початку ХХІ ст. значна кількість науковців в Україні займались вирішенням різноманітних проблематичних аспектів, які існують в українському футболі. Николаєнко В., Шамардин В., Лисенчук А., Зеленцов А., Лобановский В., Вихров К., Костюкевич В., Фалес Й., Соломонко В., Кук М. у своїх наукових працях піднімали схожу проблему (Кук, 2009). Констатували те, що потрібно змінювати радянську систему у всіх її аспектах: формуванні змістовного наповнення навчально-тренувального процесу, підході до процесу виховання, вдосконаленні методологічної бази, осучасненні матеріально – технічного забезпечення, організації процесу набору та селекції для профільних структур та формуванні механізму співпраці між усіма учасниками, котрі мають приналежність до процесу підготовки футболістів (Волков, 2002; Николаєнко, , 2014b, 2014d). Прикладом є фактично автоматизована система побудови процесу виховання професійних футболістів в провідних світових футбольних країнах та їхніх структурах, на яку наразі спираються українські науковці в формуванні спортивної методологічної бази (Губа, Стула, & Кромке, 2017; Николаєнко, 2013; Роперо, & Гарсія Кантанеро, 2015; Colangelo, & Davis, 2002; <http://www.thefa.com/>).

Ми вирішили зупинити свою увагу власне на структурах, котрі відповідають за виховання футболістів, які з часом повинні виступати за українські професійні клуби та національну збірну України (Николаєнко, Лисенчук, Повисший, Біг, & Орехол, 1995;

Николаєнко, & Шамардин, 2015; Авраменко, Бобарико, & Гончаренко, 2003). Сьогодні в Україні активно функціонує велика кількість державних установ (за радянським зразком), які займаються підготовкою юних футболістів, але для того щоб туди потрапити та пройти всі етапи багаторічної підготовки, діти повинні подолати кілька етапів відбору (Зеленцов, Лобановский, Ткачук, & Кондратьев, 1989; Авраменко, Бобарико, & Гончаренко, 2003). Водночас відкривається велика кількість приватних клубів, куди приймають всіх дітей, бажаючих займатись футболістом, але за рахунок масовості набору – в спортивному плані не поступаються державним організаціям (в яких проходить відбір) (Николаєнко, 2013). Ці секції спрямовані на більш поглиблене заняття футболістом та всебічний розвиток (Сучилин, 1997). Внаслідок цього, на сьогодні утворюється проблема вибору між спортивними державними школами та комерційними клубами. Наразі на теренах України це питання досить дискусійне (Николаєнко, 2012). В європейських країнах ситуація значно зрозуміліша та простіша, де основу складають професійні клуби, котрим допомагають в підготовці футболістів державні організації, що є прописано в державних програмах розвитку (Николаєнко, 2013; Сучилин, 1997). Їх досвід демонструє, що опора на клубну організацію є ефективна, яка проявляється в майбутній ринковій вартості вихованих футболістів та демонстрації якісного футболу найвищого рівня (Губа, Стула, & Кромке, 2017; Николаєнко, 2013).

В Україні досі підготовка юних футболістів покладається на державні спортивні школи, проте на сьогодні активно втрутились в цей процес та перехоплюють ініціативу приватні клуби, створюючи повноцінну конкуренцію (Авраменко, Бобарико, & Гончаренко, 2003; Шамардин, 2001).

Важливо визначити для розвитку виховання українських футболістів та прогресу українського футболу причину відсутності налагодженої співпраці (причини відсутності діючої програми

співпраці між ними на державному рівні) двох найбільших структур – державної та приватної, котрі безпосередньо займаються підготовкою футболістів в Україні (Сучилин, 1997). Виявити переваги державних і приватних організацій у роботі з юними спортсменами та з'ясувати, які з них пропонують кращі умови для удосконалення спортивної майстерності юних футболістів (порівняти з кращими європейськими зразками) (Роперо, & Гарсія Кантанеро 2015; Colangelo, & Davis, 2002; URL <http://www.thefa.com/>).

Зв'язок роботи з важливими науковими програмами або практичними завданнями. Стаття виконувалась в межах теми: Теоретико-методичні основи управління тренувальним процесом та змагальною діяльністю в олімпійському, професійному та адаптивному спорті (номер державної реєстрації: 0116u003167) ЛДУФК на 2016-2020 рр.

Мета дослідження. Мета – визначення і порівняння переваг та недоліків підготовки футболістів в державних та приватних спортивних організаціях України.

Матеріал і методи дослідження. Основним матеріалом служили дані з інтернет ресурсу та наукових публікацій. **Методи дослідження:** Дослідження носило теоретичний характер, тому в процесі його проведення нами було використано лише методи теоретичного рівня: аналіз (теорія) та узагальнення даних наукової та методичної літератури, інформаційної мережі (інтернет), метод порівняння.

Результати дослідження та їх обговорення. Для порівняння двох систем, які займаються підготовкою футболістів в Україні, були визначені основні характерні особливості, котрі дозволяють відрізнити їх між собою: вартість занять, вік набору дітей в групи для занять футболом, дотримання принципу наповнення та формування груп, інвентар для занять футболом, підходи до навчально-тренувального процесу, особливості формування тренерського складу, стабільність структури та реалізація

стратегії (табл. 1). Насамперед, першочерговим критерієм, на котрий одним із перших звертають увагу, є вартість навчання. Тут значну перевагу мають державні організації над приватними, тому що в державних структурах навчання безплатне, а в приватних вимагає значних матеріальних витрат (Волков, 2002; Ніколаєнко, 2010). Наступним критерієм в якому державні організації мають певну перевагу над приватними є вік набору дітей в групи для занять футболом (Келлер, & Платонов, 1993). У державних структурах дітей для занять футболом набирають в основному з 7-8 років, що не суперечить загальним принципам підготовки, а в приватних набір в групу проводиться з 3-4 років, що не зовсім співпадає з загально прийнятими принципами багаторічної підготовки (пов'язано напряму з комерційною складовою ведення спортивного бізнесу) (Ніколаєнко, 2014с, 2014d). Враховуючи форсування підготовки для збагачення, в майбутньому чекають невідомі проблеми (Ніколаєнко, 2013, 2014а, 2014с).

Щодо стабільності структур, то в цьому аспекті, державні організації хоча й менш фінансовані ніж приватні, проте більше захищені законодавчою базою держави та незалежні від інтересів окремої особи (Ніколаєнко, Лисенчук, Повисший, Біг, & Орехол, 1995; Николаенко, & Шамардин, 2015; Авраменко, Бобарико, & Гончаренко, 2003). За наступними критеріями ситуація кардинально змінюється в протилежну сторону, де беззаперечно переважають приватні структури. За рахунок того, що приватні клуби працюють за прикладами та програмами провідних футбольних клубів світу, вони якісно відрізняються від державних (котрі використовують застарілі програми підготовки та є фінансово обмеженими), раціональною побудовою навчально-тренувального процесу і відповідним рівнем змістовного наповнення тренувань (Волков, 2002; Кук, 2009). Наступним переважаючим чинником приватних організацій є використання сучасного інвентаря та присутністю новітніх засобів власне в

тренувальному процесі (як підтвердження значної матеріальної можливості).

Таблиця 1

Характеристика діяльності та продуктивності роботи державних і приватних футбольних організацій, які займаються підготовкою футболістів в Україні

Характерні особливості	Державні організації	(+/-)	Приватні організації	(+/-)
Вартість занять	Безкоштовно	+	Платно	-
Дотримання принципу наповнення та формування груп	Невідповідна побудова процесу формування груп (відносно сучасних тенденцій)	-	Диференційований підхід до процесу формування груп за кращими зразками.	+
Вік набору дітей в групи для занять футболом	7-8р.	+	3-4р.	-
Інвентар для занять футболом	Більш застарілий	-	Сучасний	+
Підходи до навчально-тренувального процесу	Застарілі	-	Постійно осучаснюються	+
Тренерський склад	Нижчої кваліфікації	-	Вищих кваліфікацій	+
Реалізація мети (стратегії)	Відсутність виконання сформованої стратегії розвитку	-	Чітко сформований перспективний стратегічний план розвитку та його виконання	+
Стабільність структури	Захищеність законодавчою базою	+	Залежність переважно від одної особи	-
Всього(+/-)		3		6

Державні ж організації через мізерне державне фінансування досі використовують застарілий інвентар часів СРСР в навчально-тренувальному процесі, про присутність новітніх засобів не йде мова (Ніколаєнко, 2010; Сучилин, 1997). У порівнянні, ще одною визначальною особливістю приватних клубів є правильне формування та наповнення груп, котре відповідає сучасним світовим тенденціям та вимогам розвитку футболу (оптимальні за кількістю учасників групи та робота з ними декількох тренерів) (Губа, Стула, & Кромке, 2017; URL <http://www.thefa.com/>; Colangelo, & Davis, 2002; Роперо, Гарсія Кантанеро, 2015; Николаєнко, 2013). На противагу їм є державні організації з переповненими групами, де робота з групою проводиться тільки одним тренером (Ніколаєнко, 2014а, 2014b, 2014d). В основному через раніше перелічені особливості існує тенденція в тому, що в приватній системі тренерів вищих категорій переважно більше, ніж в

державних. Така ситуація складається через високі вимоги до тренерів в приватних клубах (Ніколаєнко, 2012, 2014b). Та зрештою одним з крайніх чинників за переліком, але далеко не останнім за змістом є те, що значний прогрес приватної системи зумовлений чітко сформованим стратегічним планом розвитку кожного клубу та не менш важливим дотриманням його. Державні структури в зв'язку з об'єктивними чинниками мають значні труднощі з виконанням цього пункту (Зеленцов, Лобановский, Ткачук, & Кондратьев, 1989). Створенню надалі конкуренції приватним клубам, державні організації завдячують фінансовій допомозі від тих же приватних клубів та меценатів. Незважаючи на значну статистичну перевагу приватних клубів над державними організаціями не варто робити однозначних висновків. Тому, що ці дані на даний момент не критично

впливають на якість вихованих ними футболістів.

На сучасному етапі як державні так, і приватні структури показують хороші результати у вихованні, розвитку та підготовці футболістів. Результативність визначається виступами на професійному рівні, в Єврокубкових змаганнях та за національну збірну України. Для прикладу подається – де виховувалися 10 найвидатніших українських гравців в історії футболу незалежної України (<https://journals.ua/>). Наприклад, з десяти найвидатніших українських гравців в історії футболу незалежної України, менша половина, а саме четверо були вихованцями державних шкіл: третє місце – Анатолій Тимошук (Київський спортивний ліцей-інтернат), п'яте місце в списку – Андрій Гусін (Камянка-Бузька школа, Львівська область), дев'ятим в рейтингу став – В'ячеслав Шевчук (ДЮСШ Луцьк) та замикає список, десяте місце – Андрій Несмачний (Сімферопольське училище Олімпійського резерву), а більшість, шестеро виявились вихованцями приватних організацій: беззаперечне перше місце – Андрій Шевченко (Динамо Київ), другим став – Сергій Ребров (Шахтар Донецьк), Андрій Воронін – став четвертим (Чорноморець Одеса), Андрій Пятов – шостий (Ворскла Полтава), сьомий – в даному рейтингу Андрій Воробей (Шахтар Донецьк) та восьму сходинку – посів Андрій Ярмоленко (Десна Чернігів) (<https://journals.ua/>). Це вказує на рівноцінність як приватної, так і державної систем виховання футболістів в Україні. Проте, варто відзначити, що дана статистика не може дати об'єктивну оцінку продуктивності роботи державної та приватної системи підготовки футболістів в Україні, але є досить інформативною.

Підтвердженням цих статистичних показників є широко розвинена галузева мережа, як приватних клубів, так і державних організацій на території України (<https://ukr.segodnya.ua/>). В наш час кількість приватних клубів з футболу в

Україні вимірюється в сотнях. Тільки в Києві наразі їх налічується близька 100 (<https://kiev.ua>).

Кількість державних спортивних шкіл є значно скромнішою в зв'язку з скрутною економічною ситуацією в країні, зміною владної політики та неможливості фінансування в належній повній мірі даних установ. Проте вони все одно широко розповсюджені по всій Україні та продовжують своє існування (<https://kiev.ua>).

Основні спорт-школи з футболу в місті Києві: ДЮСШ № 15, ДЮСШ № 17, ДЮСШ №1, ДЮСШ-14, СДЮШОР «Зміна», СДЮШОР №16, СДЮШОР № 10, СДЮШОР № 21, СДЮШОР № 26, ДЮСШ «Арсенал».

Наприклад, на початку 2000-х років, Німеччина стикалась з схожою проблемою. У зв'язку з занепадом клубного футболу та низькими результатами національної збірної на світових форумах з футболу, був змінений підхід до процесу виховання футболістів та створена державна програма, в якій чітко прописали особливості селекційної роботи, співпраці державних та приватних установ та умови передачі футболістів між собою (<https://football24.ua/>).

Приклад власне цієї співпраці та еволюції виховання футболістів (рис. 1):

1 Етап: найменші за розмірами державні організації (районного та обласного масштабу, середні загальноосвітні заклади) та невеличкі професійні клуби набирають дітей для початкового ознайомлення з футболом та навчання.

2 Етап: відібрані футболісти з 1 Етапу потрапляють до державних організацій в містах (опорних центрів) та до інших посередніх за рейтингом професійних клубів.

3 Етап: починаючи з етапу спеціалізованої базової підготовки, кращі відібрані футболісти з державних організацій та менших за розмірами професійних клубів потрапляють в топові професійні футбольні клуби Німеччини та світу (за певну матеріальну або іншого роду компенсацію) (<https://football24.ua/>).

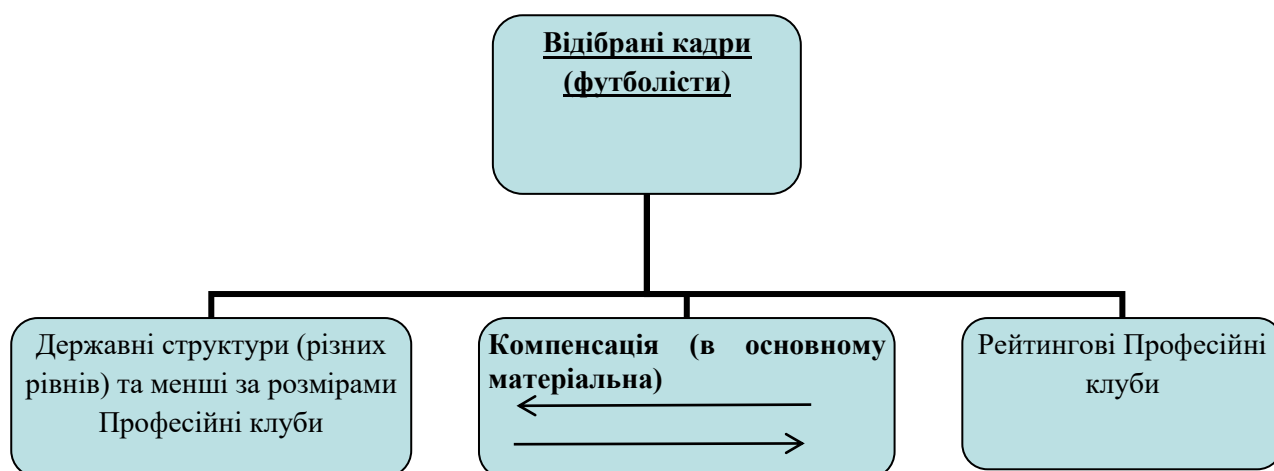

Рис. 1 Співпраці та еволюції виховання футболістів

Дана схема з часом принесла свій позитив німецькому футболу та втілилась в результат, як на клубному (професійні клуби одні з найкращих в основних європейських змаганнях – Лізі Європи та Лізі Чемпіонів), так і на рівні національних збірних (Чемпіон світу 2014 року) (<https://football24.ua/>).

Абсолютно зрозуміло, що для українського футболу це не є догмою, але проаналізувавши європейський та світовий досвід і зробивши правильні висновки можливо отримати позитивний результат в напрямку виховання футболістів. Також враховуючи те, що Україна є пост радянською країною, відмовитись від нав'язуваного десятиліттями устрою, змінити власний світогляд та сформований спосіб життя досить складно. Створене в основному наприкінці ХХ ст. – початку ХХ ст. уявлення про ведення спортивного бізнесу досить прямолінійне та обмежене порівняно з передовими футбольними країнами світу. Світові футбольні країни прогресують щодня, Україна також намагається зі всіх сил не відставати, переймаючи передовий досвід, котрий будується на масовому залученні дітей до занять футболом, за рахунок створення великої кількості приватних клубів. У результаті, дана схема надає якісний продукт - висококваліфікованих футболістів, спостерігаючи за якими люди готові сприяти економічному розвитку клубів та самої системи. Водночас, незважаючи на суттєві переваги, які пропонують професійні клуби в підготовці юних футболістів, більшість футбольних

фахівців вважають, що це може негативно впливати на багаторічний процес підготовки (в зв'язку із збільшенням тривалості процесу) (Николаенко, 2014d, 2013, 2014b). Також стверджують те, що в жодному разі неможна ліквідувати державні організації, а потрібний пошук шляхів співпраці, оскільки система державної підготовки повинна мати в собі резерв, який визначається ефективністю роботи дитячо-юнацьких спортивних шкіл (ДЮСШ) та шкіл вищої спортивної майстерності (ШВСМ). Адже це установи, до переліку завдань яких входить формування резерву, створення необхідних умов для максимальної реалізації здібностей дітей і молоді в обраному виді спорту, а також забезпечувати змістовний відпочинок, повноцінне оздоровлення і загартування, формування здорового способу життя засобами фізичної культури і спорту (Ніколаенко, Лисенчук, Повисший, Біг, & Орехол, 1995; Сучилин, 1997; Авраменко, Бобарико, & Гончаренко, 2003).

Висновки. Узагальнення проблеми співпраці державних та приватних установ та дослідження причини гальмування розвитку юних футболістів в Україні, в напрямку відсутності взаємодії між приватними та державними організаціями, надали наступні дані для роздумів. Загалом поспілкувавшись з футбольними спеціалістами, тренерами футбольних приватних та державних організацій Львова та України, ми дійшли висновку, що: основною причиною відсутності співпраці у певній мірі є непорядність та

недотримання слова керівництва, як з однієї сторони, так і з іншої; неспроможність компенсувати (матеріально) професійними футбольними клубами - державним організаціям селекційну роботу і підготовку футболістів. Як наслідок, дане явище негативно сприяє проблемності розкриття юних талантів у професійному українському футболі. Напрошується створення регулятивного документу, який би враховував інтереси двох сторін (при яких задовольняються в повній мірі потреби усіх учасників процесу) та спричиняв якісну взаємодію приватних українських футбольних клубів з іншими державними організаціями.

Відносно порівняльної характеристики організацій, то висновки наступні. Суттєвими перевагами підготовки у державних організаціях залишається: стабільність, безкоштовне навчання та дотримання принципів побудови багаторічного процесу підготовки футболістів. Перевагами приватних установ є: використання європейської моделі в процесі підготовки футболістів та намаганні її дотримання, використання сучасної матеріально-технічної бази (сучасного інвентаря), формування тренерського складу з висококваліфікованих спеціалістів, чітке дотримання сформованої стратегії розвитку. Недоліками процесу підготовки у державних установах залишається: опора на радянський зразок формування процесу підготовки, відсутність відповідного фінансового забезпечення, застаріла матеріально-технічна база (застарілий інвентар), відсутність можливості набору висококваліфікованих кадрів (у зв'язку з відсутністю належного фінансування), ускладнення у виконанні стратегічного плану. Недоліками приватної системи є:

платне навчання, форсування процесу підготовки та нестабільність.

Питання, де краще навчатись? У приватних клубах чи таки у державних організаціях - залишається відкритим. Проте, керуючись лише статистичними даними, у наш час кращі все таки приватні організації і їх перевага з кожним роком збільшується.

Перспективи подальших дослідження у даному напрямку.

Отже, початок ХХІ ст. відзначається активною розробкою вченими - науковцями теоретичних і методологічних засад підготовки професійних футболістів України, а також власне особливостей проведення навчально-тренувального процесу. На даний момент, ці засади досить ефективно втілюються в навчальний процес приватних та державних організацій завдяки введенню певних теоретичних курсів (ліцензування) для спеціалістів у сфері фізичної культури і спорту, а також запозиченням досвіду провідних відповідних організацій світу. Щодо перспектив подальших досліджень у даному напрямку, то наукового вирішення потребують питання формування комунікаційних програм співпраці державної та приватної систем в Україні, підвищенні суспільного інтересу до даної проблеми та подальшому визначенні особливостей і якості підготовки футболістів в державних та приватних спортивних організаціях України для покращення процесу виховання професійних футболістів в Україні.

Конфлікт інтересів. Автори відзначають, що не існує ніякого конфлікту інтересів.

Джерела фінансування. Ця стаття не отримала фінансової підтримки від державної, громадської або комерційної організації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Авраменко, В. Г., Бобарико, О. Е., & Гончаренко, В. І. (2003). *Футбол: навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл, шкіл вищої спортивної майстерності*. Київ: Республіканський науково-методичний кабінет Державного комітету України з питань фізичної культури і спорту, ЗАТ Броварська друкарня.
- Волков, Л. (2002). *Теория и методика детского и юношеского спорта*. Киев : Олимпийская литература.

- Губа, В., Стула, А., & Кромке, К. (2017). *Подготовка футболистов в ведущих клубах Европы*. Москва : Спорт.
- Зеленцов, А. М., Лобановский, В. В., Ткачук, В. Г., & Кондратьев, А. И. (1989). *Тактика и стратегия в футболе. К.: Здоров 'я*.
- Келлер, В. С., & Платонов, В. М. (1993). *Теоретико-методичні основи підготовки спортсменів*. Львів : Українська Спортивна Асоціація.
- Кук, М. (2009). *Самый популярный учебник футбола. Тренировочные программы от ведущих тренеров мира*. Москва: АСТ Астрель
- Мариано, Роперо, Карлос, Гарсия Кантанеро (2015). *Школа испанского футбола*. Москва : Эксмо. ISBN 978-5-699-81041-3.
- Николаенко, В. В. (2013). Опыт подготовки футбольного резерва в странах Западной Европы. *Ученые записки Белорусского государственного университета физической культуры*, (16), 170.
- Николаенко, В. В., & Шамардин, В. Н. (2015). *Многолетняя подготовка юных футболистов. Путь к успеху*. Київ : Саммит-книга.
- Ніколаєнко, В. (2013). Системний підхід до розробки проблеми оптимізації багаторічної підготовки футболістів. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*, 1, 16-20.
- Ніколаєнко, В. В. (2010). Стан підготовки футбольного резерву в Україні: Теорія і методика фізичного виховання і спорту; 2, 32-36.
- Ніколаєнко, В. В. (2012). Особливості розвитку футболу на сучасному етапі. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*, 3, 17-20.
- Ніколаєнко, В. В. (2014а). Педагогічна технологія управління багаторічним процесом формування техніко-тактичної майстерності футболістів. *Науковий вісник НПУ імені М. П. Драгоманова, зб. наук. пр., Вип. 6*, 98-112.
- Ніколаєнко, В. В. (2014b). Тренерський підхід до підготовки юних футболістів : *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*, 1, 8-15.
- Ніколаєнко, В. В. (2014с). Управління підготовкою юних футболістів на основі індивідуальних особливостей розвитку дитячого організму. *Слобожанський науковий спортивний вісник*, 2 (40), 104-110.
- Николаенко, В. В. (2014d). Индивидуально-дифференцированный подход к тренеровочному процессу на этапах многолетней подготовки футболистов. *Науковий вісник НПУ імені М.П. Драгоманова : зб. наук. пр. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*; Вип. 5. 98-107.
- Ніколаєнко, В. В., Лисенчук, А. Г., Повисший, Н. Ф., Біг, Г. В., & Орехол, О. Б. (1995). *Футбол: навч. Progr. для ДЮСШ, СДЮШОР*. Київ : Міністерство України у справах молоді і спорту.
- Сучилин, А. А. (1997). *Теоретико-методологические основы подготовки резерва для профессионального футбола. М.: Советский спорт*.
- Шамардин, В. Н. (2001). *Система подготовки юных футболистов*. Днепропетровск.
- Colangelo, N., & Davis, G. A. (2002). *Handbook on gifted education*. Allyn & Bacon, 75 Arlington St., Suite 300, Boston, MA 02116.
- The Future Game – Elite. The Football Association Technical Guide For Young Player Development*. London: The Football Association; 2010. Retrieved from URL <http://www.thefa.com/about-football-association/st-georges-park/discover/education/the-future-game>
- Retrieved from URL <https://football24.ua/>
- Retrieved from URL <https://journals.ua/>
- Retrieved from URL <https://kiev.ua>
- Retrieved from URL <https://ukr.segodnya.ua/>
- Retrieved from URL: <https://football.ua/>
- Retrieved from URL <https://times.zp.ua/>

Стаття поступила до редакції: 08.10.2019.

Опублікована: 01.11.2019.

Аннотация. *Наконецный Роман Богданович. Сравнение подготовки футболистов в государственных и частных спортивных организациях Украины. Начало XXI века ознаменовался активными исследованиями проблематики украинского футбола в различных направлениях. Направлялись данные исследования также и на вопрос производительности и эффективности работы структур, занимающихся подготовкой профессиональных футболистов в Украине. Однако, несмотря на большое количество работ, посвященных данному направлению: Николаенко В., Шамардин В., Лисенчук А., Зеленцов А., Лобановский В. и др., необходимо констатировать, что в отечественной научной литературе, так и не сформирован механизм сотрудничества различных по устройству организаций (в данном случае государственных и частных спортивных организаций Украины), которые работают ради одной цели. Формирование проблемы отсутствия сотрудничества между государственными и частными структурами, занимающимися подготовкой футболистов в Украине, связано с рядом вопросов: практического отсутствия коммуникации между ними, расхождения интересов в целом и в частности в формировании коммуникационной базы. Одна из основных проблем решения такого вопроса - построение основы, отправным началом для разработки которой является определение основных понятий и интересов. Целью статьи является: упорядочение имеющихся данных, стандартных методов и подходов к определению своего рода сотрудничества; освещение разнородного и общего характера работы с юными футболистами в спортивных школах и в профессиональных футбольных клубах; сравнения эффективности подготовки футболистов для выработки целостного представления о преимуществах каждой из систем (сравнить с лучшими европейскими образцами) способствовать просветлению населения по данному вопросу и изложения собственного видения на счет данной проблемы. Установлено, что на современном этапе развития точно определена позиция, которая свидетельствует об отсутствии государственной программы, на основе которой должны основываться механизмы коммуникации между системами: государственные и частные. Установлено, что доминирующей в этой сфере до недавнего времени была государственная система, однако стоит отметить, что на сегодняшний день ситуация стремительно меняется в противоположную сторону. Также вполне понятно то, что существование одной системы без другой фактически невозможно и менее продуктивно. Оптимальной методологической основой для определения вопроса сотрудничества между двумя системами будет такая ее модель, которая будет произведена на основе прочного союза, который должен существовать на грани материальных и человеческих ценностей и содержать в себе нормы урегулирования между ними для воплощения явления на практике.*

Ключевые слова: *теоретико-методологическая база; коммуникация; государственные и частные структуры; подготовка футболистов в Украине; нормы урегулирования; сотрудничество; сравнения.*

Abstract. *Nakonechnyy Roman Bogdanovych. Comparison of the training of football players in state and private sports organizations of Ukraine. The beginning of the XXI century was marked by active research of Ukrainian football in various directions. They also violated the question of the productivity and efficiency of the structures involved in training professional football players in Ukraine. However, despite the large number of works devoted to this field: Nikolayenko V., Shamardin V., Lisenchuk A., Zelentsov A., Lobanovskyy V., etc., it is necessary to state that in the domestic scientific literature no mechanisms of cooperation of different system of organizations (in this case state and private sports organizations of Ukraine) that work for the same purpose. Formation of the problem of lack of cooperation between public and private bodies involved in training football players in Ukraine is related to a number of issues: the practical lack of communication between them, the divergence of interests in general, and in particular the formation of a communication base. One of the main problems to resolve this issue is to build a*

framework, the starting point for which is to define the basic concepts and interests. The purpose of the article is to: streamline available data, standard methods and approaches to identifying a particular type of collaboration; coverage of the diverse and common nature of working with young football players in sports schools and in professional football clubs; comparing the effectiveness of preparing football players to develop a holistic view of the benefits of each system (compare to the best European models); to promote enlightenment of the population on this issue and to express their own vision at the expense of this problem. It is established that at the present stage of development the position is clearly defined, which indicates that there is no state program, on the basis of which the mechanisms of communication between the systems should be based: public and private. It has been found out that the state system has been dominant in this field until recently, but it is worth noting that today the situation is changing in the opposite direction. It is also quite clear that the existence of one system without the other is actually impossible and less productive. An optimal methodological basis for determining the issue of cooperation between the two systems would be its model, which will be made on the basis of a strong union, which must exist on the border of material and human values and contain norms of regulation between them for putting the phenomenon into practice.

Keywords: theoretical and methodological base; communication; state and private structures; training of football players in Ukraine; norms of regulation; cooperation; comparison.

References

- Avramenko, V. G., Bobariko, O. E., & Goncharenko, V. I. (2003). *Futbol: navchal'na programa dlja ditjacho-junac'kih sportivnih shkil, specializovanih ditjacho-junac'kih sportivnih shkil, shkil vishhoї sportivnoї majsternosti*. Kiїв: Respublikans'kij naukovo-metodichnij kabinet Derzhavnogo komitetu Ukraїni z pitan' fizichnoї kul'turi i sportu, ZAT Brovars'ka drukarnja.
- Volkov, L. (2002). *Teorija i metodika detskogo i junosheskogo sporta*. Kiev : Olimpijskaja literatura.
- Guba, V., Stula, A., & Kromke, K. (2017). *Podgotovka futbolistov v vedushhij klubah Evropy*. Moskva : Sport.
- Zelencov, A. M., Lobanovskij, V. V., Tkachuk, V. G., & Kondrat'ev, A. I. (1989). *Taktika i strategija v futbole*. K.: Zdorov 'ja.
- Keller, V. S., & Platonov, V. M. (1993). *Teoretiko-metodichni osnovi pidgotovki sportsmeniv*. L'viv : Ukraїns'ka Sportivna Asociacija.
- Kuk, M. (2009). *Samyj populjarnyj uchebnik futbola. Trenirovochnye programmy ot vedushhij trenerov mira*. Moskva: AST Astrel'
- Mariano, Ropero, Karlos, Garsija Kantanero (2015). *Shkola ispanskogo futbola*. Moskva : Jeksmo. ISBN 978-5-699-81041-3.
- Nikolaenko, V. V. (2013). Opyt podgotovki futbol'nogo rezerva v stranah Zapadnoj Evropy. *Uchenye zapiski Belorusskogo gosudarstvennogo universiteta fizicheskoj kul'tury*, (16), 170.
- Nikolaenko, V. V., & Shamardin, V. N. (2015). *Mnogoletnjaja podgotovka junyh futbolistov. Put' k uspehu*. Kiїв : Sammit-kniga.
- Nikolajenko, V. (2013). Systemnyj pidhid do rozrobky problemy optymizacii' bagatorichnoi' pidgotovky futbolistiv. *Teorija i metodyka fizychnogo vyhovannja i sportu*, 1, 16-20.
- Nikolajenko, V. V. (2010). Stan pidgotovky futbol'nogo rezervu v Ukraїni: *Teorija i metodyka fizychnogo vyhovannja i sportu*; 2, 32-36.
- Nikolajenko, V. V. (2012). Osoblyvosti rozvytku futbolu na suchasnomu etapi. *Teorija i metodyka fizychnogo vyhovannja i sportu*, 3, 17-20.
- Nikolajenko, V. V. (2014a). Pedagogichna tehnologija upravlinnja bagatorichnym procesom formuvannja tehniko-taktychnoi' majsternosti futbolistiv. *Naukovyj visnyk NPU imeni M. P. Dragomanova, zb. nauk. pr.*, Vyp. 6, 98-112.
- Nikolajenko, V. V. (2014b). Treners'kyj pidhid do pidgotovky junyh futbolistiv : *Teorija i metodyka fizychnogo vyhovannja i sportu*, 1, 8-15.

- Nikolajenko, V. V. (2014c). Upravlinnja pidgotovkoju junyh futbolistiv na osnovi indyvidual'nyh osoblyvostej rozvytku dytjachogo organizmu. *Slobozhans'kyj naukovyj sportyvnyj visnyk*, 2 (40), 104-110.
- Nikolajenko, V. V. (2014d). Yndyvydual'no-dyfferencyrovannyj podhod k trenerovochnomu processu na etapah mnogoletnej podgotovky futbolystov. *Naukovyj visnyk NPU imeni M.P. Dragomanova : zb. nauk. pr. Naukovo-pedagogichni problemy fizychnoi' kul'tury (fizychna kul'tura i sport)*; Vyp. 5. 98-107.
- Nikolajenko, V. V., Lysenchuk, A. G., Povysshij, N. F., Big, G. V., & Orehol, O. B. (1995). *Futbol: navch. Progr. dlja DJuSSH, SDJuShOR*. Kyi'v : Ministerstvo Ukrai'ny u spravah molodi i sportu.
- Suchilin, A. A. (1997). *Teoretiko-metodologicheskie osnovy podgotovki rezerva dlja professional'nogo futbola*. M.: Sovetskij sport.
- Shamardin, V. N. (2001). *Sistema podgotovki junyh futbolistov*. Dnepropetrovsk.
- Colangelo, N., & Davis, G. A. (2002). *Handbook on gifted education*. Allyn & Bacon, 75 Arlington St., Suite 300, Boston, MA 02116.
- The Future Game – Elite. The Football Association Technical Guide For Young Player Development*. London: The Football Association; 2010. Retrieved from URL <http://www.thefa.com/about-football-association/st-georges-park/discover/education/the-future-game>
- Retrieved from URL <https://football24.ua/>
- Retrieved from URL <https://journals.ua/>
- Retrieved from URL <https://kiev.ua>
- Retrieved from URL <https://ukr.segodnya.ua/>
- Retrieved from URL: <https://football.ua/>
- Retrieved from URL <https://times.zp.ua/>

Відомості про авторів / Information about the Authors

Наконечный Роман Богданович: *магістр, Львівського Державного університету фізичної культури імені Івана Боберського: вул. Костюшка, 11, м. Львів, 79007, Україна;*

Наконечный Роман Богданович *магістр, Львовского Государственного университета физической культуры имени Ивана Боберского: ул. Костюшка, 11, г. Львов, 79007, Украина;*

Nakonechnyy Roman Bogdanovych Mgr, of the Lviv State University of Physical Culture named after Ivan Boberskiy: 11, Kostiushka Str., Lviv, 79000, Ukraine;

<https://orcid.org/0000-0002-2675-2230>.

E-mail: roma_1960@ukr.net